

Taxa postala
plafitte in numerar
No. 234.716-928

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Baron L. Pop (volt Brassai
uca) 19. szám. Telefonszám: 8-57
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Félévre . . . . . 800 lej
Negyedévre . . . . . 320 lej
Egy hónapra . . . . . 120 lej
KÜLFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Egy évre 10 dollár
Egy hónapra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénzenem)
Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel

meggyőződten
gy Önöket nem
kényszerítve
nél, ennél fog
m figyelmét fe
ési ajánlatukat
entiek alapján
tisztelettel
dahelyi, Ara
tekért felelős
Szerk

Leggyorsabb a leszerelés
A nagy hatalmak lámpával keresnek egy
kormányt, amely nem szégyenli
kérni a Népszöveget, hogy újra
asszák el a leszerelési konferenciát.
Lehetőleg özvívz utánra.
Még az ürügyet is előre a szájába ad-
annak a kormánynak, amely restel-
és nélkül vállalkozna erre a szerepre.
az is előre ki van csinálva, hogy a
asztási kéréshez hozzá fog járulni
amennyi nagy hatalom.
A vállalkozó kormánynak csak annyit
mondania, hogy az összes államok
vannak most foglalva a krízissel és
ak megoldásával és nem érnek rá
nos, a leszerelési konferenciával
adni.
erre a varázsszóra a Népszöveg
el is halasztja a konferenciát és az
egy nevelő-
resést 35 év-
arsat keres
vezetett detai
rel. Ajánlat-
és rentábil" jel
sánál csak a
tt árut kérje.
öldivel egyenlő
tárgyár Cluj
s ucca) Nr. 6.

Legújabb
ció villanypa-
pig megtartja
felelőség mel-
ssa Gyula, Str
ביה דעש
ויר פארשטע
פון רביני יחזק
פון רביני משה
December 4)
mázoló és bu-
an, akár bár-
Elmenne eset
a kiadóhiva-

szabott
zült télikabát
átra becserél-
szoba kiadó.
táshoz keres-
lián. Hiller
és gyapjuból
3., (volt Ru-
enzációja
drás
onái
és sorsának
könyvosztá-

ESZDÓ POLITIKAI NAPILAP

A december elsejei évforduló emlékének szentelték a kamara tegnapi ülését

Janus-arca van a kormánynak — állapította meg Xeni liberális képviselő. Manoilescu két hétre Párizsba utazik

Bucuresti-Bukarest, december 1. Az Új Kelet tudósítójától. A kamara mai ülésén napirend előtt dr. Lupu szólalt fel és válaszolt Busila mérnöknek, aki a tegnapi ülésen megkísérelte védelmébe venni az állami polgári hajózási igazgatóság visszaélésekkel vádolt igazgatóit, Lupu kijelentette, hogy ő nem akarta támadni Vardala vezérigazgatót, akinek tudomása szerint a sines szerepe a hajózási igazgatóságnál történt visszaéléseknél. Ezzel szemben meg kell állapítani, hogy

a kormánynak Janus arca van. Az egyik fej az Argetoianu, a másik a Jorga ábrázatát mutatja. A két politikus az összes kérdésekben homlokegyenest ellentétes nézeteket vall

Jorga azt hangoztatta, hogy az újítók sarlatánok, Romániának vissza kell térnie a régi hagyományos életformához. Ugyanekkor Argetoianu a legmerészebb reformokat terjeszti a parlament elé. Jorga mindenütt arról beszélt, hogy le fogják szállítani az adókat, mire Argetoianu felemeli őket.

Xeni ezután rámutat arra, hogy az államháztartásban az új ritmus éréja alatt is ugyanaz a pénzpoecskolás folyik, mint a nemzeti parasztpárti kormány idején. A kormány nagy garral behirdetett szankcióiból sem látott semmit az ország.

egy jól megszervezett banda működik ott, amely csak tíz hónapig tudta elviselni Ionescu tengernagy abszolút tisztességes és az igazságosság számára megtakarításokat és jövedelmeket jelentő tevékenységét.

Lupu felsorolja két hajókapitány esetét, akik veszni hagyták hajóikat, de ahhoz volt kedvük, hogy közvetlenül azután Bukarestben nyilvános mulatásokat rendezzenek.

A továbbiakban Lupu tiltakozik Cor teanunak, a költségvetés előadójának azon kitétele ellen, amely szerint a képviselők a kormány vendégeiként ülnek a parlamentben.

— Husz éve vagyok képviselő — mondja Lupu —, de ilyet nekem még nem mondtak. A választóknak egyetlen szavuk sines ahhoz, hogy a képviselők itt ülnek?

Pompei elnök közli, hogy a kamara párhuzamos üléseket fog ezután tartani. Délután a válaszfelirati vitát folytatják, este pedig a költségvetést fogják tárgyalni.

Cuza tiltakozik az éjjeli ülések ellen, amelyek túlságosan fárasztóak. Ezután a december elsejei évforduló jelentőségét méltatják. Pop Csiesi, Trancu Jasi, Hulea Ielkés, Alexandru Lepadatu, dr. Lupu, dr. Singer és Petrovici. A megemlékezés jeléül az ülést két percre felfüggesztik, majd áttérnek a napirendre, amelyen a válaszfelirati vita szerepel. Xeni liberális tartja meg nagy beszédét. Kijelenti, hogy

Közbekiáltások a többség oldalán: *Ho Saver Bocu!*

Xeni: Hagyjuk az erdélyieket. De itt a régi királyságban és főleg Bukarestben egy egész sereg panama varakozik már hónapok óta az egyre késedelmeskedő szankciókra.

Oriási zaj keletkezik, a többségi képviselők a padokat verik s a csendet csak percek után tudja az elnök ismét helyreállítani.

Bucuresti-Bukarest, december 1. A Manoilescu-csoport, amelynek 12 képviselő tagja van, ma délután összeült Manoilescu lakásán, hogy megbeszélje további magatartását. Manoilescu megállapodott barátjaival, hogy milyen álláspontot kövessenek és egyelőre azt tanácsolta, hogy

feltétlenül szavazzák meg a mezőgazdasági adósságok konvertálásáról szóló javaslatot, már csak azért is, hogy az a vád, mintha Manoilescu a Banca Nationala élén a konvertálási javaslat ellen foglalt volna állást, cáfolatot nyerjen.

Manoilescu egyébként holnap két hétre Párizsba utazik és csak onnan visszatérve fog bekapcsolódni az aktív politikába.

egy bankot, felakasztják, a terrorlegényeket, akik pogromokkal akarták elborítani az egész országot, szelidebb és enyhébb polgári bíróság elé utalják. Hiszen hazafias indokból cselekedtek.

Nagyon sokba kerül nekünk ez a hazafiság, de sokba kerül azoknak az országoknak is, ahol a hazafiságnak ez a fajtája gyakorlatilag is gyökeret akar eresztetni.

Eppen itt az ideje annak, hogy a világtörténelemnek ez a legpéldátlanabb hazugsága és visszaélése gátat kapjon.

Nem vagyunk hajlandók minden szociális robbanásnál és az alant osztonok minden felszabadulásánál a pofozógép szerepét játszani.

Annnyit elvárhat a zsidóság minden tisztességes kormánytól, hogy véget vet ennek a kétértelmű játéknak és világosan érthető hangon közli egyszer és mindenkorra mindenkiel, hogy az antiszemita uszítás gazzett és nem hazafiság.

Különbön cimborája marad minden ilyen lázadásnak, még ha ideig-óráig börtönbe is dugja a bűntársait.

Ha Budapesten a Sörház ucai legények foga a Nemzeti Bank aranykiszlitére vásik a biztonság és a nagyobb könnyebbség kedvéért, hamarjában össze irtnak vagy 1500 zsidó nevet, kiszemelnek egy jó nagy zsinagógát, hogy néhány száz zsidó agyonverésével és a zsinagóga felrobbantásával megrendezzék a szelid lelkeket annyira gyönyörködtető népünnepelet és mocskos mozgalmuk számára megszerezzék a „hazafias” jelzőt.

Ezek a nagy hazafias Budapest, Bécsben, Prágában, Berlinben, Varsóban és Bukarestben lopott pénzeket nagyot isznak a külvárosi söntésekben a haza egészségére és merész álmokat szönek arról, hogy pogromok segítségével hogyan kerülhetnének közelebb az államhatalom pénzeszsákjaihoz.

Az egyetlen dolog, amit a hazáért tenni tudnak, hogy beverik néhány zsidónak a fejét.

És ezért a „hazafias” cselekedetért az államhatalom félig-meddig mindig kész megbocsátani.

A pécségedet, aki majdnem kirabolt

VILÁG TÜKRE

Puccsok és puccsisták

Nemrégiben egy szenzációs tartalmu könyv jelent meg a világpiacon. A könyvet Malaparte olasz publicista írta „A hatalomszerzés mestersége” címen, amelyben részletesen és rendkívül érdekfeszítően foglalkozik a puccsok természetrajzával. Malaparte közvetlen szemlélője volt az orosz bolsevisták puccsának, majd jőval később maga is részt vett Mussolini államcsínyjében. A könyv tehát minden tekintetben autentikus és megállapításai rendkívül érdekesek.

Malaparte szerint a hatalomszerzés mestersége kizárólag technikai természetű, már amennyiben nem forradalmi, vagy demokratikus hatalomszerzésről van szó. Néhány jól megszervezett, mindenre elszánt, technikailag jól felszerelt, titoktartó, erősleges vezető alatt álló ember egy ország fővárosában és egyidejűleg összes nagyvárosában megszállja a hivatalos épületeket, a hírszolgálat központjait, ráteszi a kezét a vasutakra, a rendelkezésre álló cséselésekkel zavarokat kelt — s ha mindezt elvégezte, beülhet a hatalomba. Elengedhetetlenül szükséges azonban — állapítja meg Malaparte —, hogy az összes hatalmi szerveknél egy-egy megbízható embere üljön a puccsista társaságnak, aki pontos információval szolgál a puccs végrehajtásának legkedvezőbb pillanatairól.

Malaparte könyve meglehetősen objektív, mert azokat a lehetőségeket is felsorolja, amelyekkel a puccsok ellen védekezni lehet. Szerinte egy olyan kormányhatalom, mely maga is puccsnak köszönheti létezését, szintén sikeresen tud védekezni a puccsok ellen de a leghatásosabb védekezés eszközei mégis egy demokratikus közigazgatásnak és kormányzatnak állanak rendelkezésére.

Malaparte könyvének aktualitását most egyidejűleg két sikertelen puccsterv hangsúlyozza alá. Néhány nappal ezelőtt a német hitleristák puccstervét sikerült leleplezni, két nappal ezelőtt pedig a magyarországi fehér terroristák egy különítményének puccskísérletét hiusította meg a budapesti rendőrség. Nagyon érdekes, hogy mind a két puccsterv — technikailag — teljesen a Malaparte elképzelései szerint volt előkészítve. Még érdekesebb azonban az, hogy mind a két puccstervet ugyancsak Malaparte doktrinája szerint akadályozták meg. Németországban a demokrácia volt az, amely lehetetlenné tette a Hitler-puccs sikerét, Magyarországon pedig az a körülmény hiusította meg néhány elszánt desperádó hatalombalendülését, hogy a jelenlegi reakciós kormányzat szintén egy tíz év előtti puccsnak köszönheti létezését, tehát a puccsisták elővigyázatosságával vigyáz minden puccsista megmozdulásra.

Malaparte nem hangsúlyozza ki könyvében, de nyilvánvalóvá teszi, hogy a puccsizmus lényegében semmi egyéb, mint egy elenyésző kisebbségi fegyveres terrorizmusa, amely mögött nem állanak tömegek, sőt éppen a tömegek akarata ellenére jött létre. Eppen ezért az olyan puccsok, amelyek mögött nincsenek tömegek, vagy amelyek később sem tudják bizonyos tömegek szimpátiáját felkelteni, nem lehetnek tartósak. Az orosz bolsevista

puccs és az olasz fasizmus puccsa azért tud tartósan megállni, mert e puccsok végrehajtói mögött tényleges tömegek állnak, vagy legalább is olyan tömegek, amelyek az idők folyamán megalkudtak a helyzettel, vagy amelyek bizonyos előnyöket tudtak maguknak kicsikarni a lakosság többségének rovására.

Malaparte megállapításaihoz hozzátehetjük azt is, hogy a történelmi folyamán rendszerint csak olyan sikeres puccsok fejlődtek fel egy szélesebb alapon nyugvó uralmi rendszer bázisává, melyek a haladás irányába estek. Nem kevésbé szorult hangsúlyozásra az is, hogy puccs és a forradalom nem azonos természetű történelmi megnyilvánulások. A forradalmak rendszerint a néplelék elementáris erejével jelentkeznek, vagy olyan osztályok feltörekvő erőt koncentrálnak, amelyek megsemmisítő győzelemhez, amelyek gazdaságilag és szellemileg elérkeztek fejlődésük legmagasabb fokára és leváltani hivatottak a hatalomban a gazdaságilag és szellemileg kimerült osztályokat.

Eles határvonalat kell vonni a puccs és a lázadás között is. A lázadások rendszerint meg nem szervezett elégedetlenségek kitörései, amelyeket a szervezett hatalom könnyen ver le, vagy fojt vére. Ilyenek voltak a középkori parasztlázadásai, a magyarországi Dózsa-féle lázadás, vagy az 1907-es romániai parasztlázadás.

A puccsisták ezzel szemben éppen szerveztségükkel operálnak. Nemesak a vak ösztön, hanem az elszánt akarat és számitás vezeti őket. Ebben a tekintetben sok rokonságot mutatnak az amerikai banditákkal, akik centrális vezetés alatt állnak és pontosan kidolgozott haditervek alapján fosztják ki az erre kiszemelt bankokat vagy üzleteket. Céljuk nem az állapotok elviselhetősége, vagy elviselhetetlen rendjének megváltoztatása (kivéve azokat az eseteket, amelyekre fentebb hivatkoztunk az orosz bolsevisták és az olasz fasizisták puccsaival kapcsolatban), hanem magának a hatalomnak megszerzése, abból a célból, hogy a puccsban résztvevő kalandorok anyagi és morális természetű igényeit kielégíthessék.

Ha összehasonlítjuk a németországi hitleristák puccsoterveit a magyarországi desperádók puccsotervével, úgy rájövünk arra, hogy bár a célok tekintetében megégyeztek egymással, a formák és eszközök tekintetében lényegesen eltérnek egymástól. Míg ugyanis a hitleristák mögött komoly tömegek állnak s maga a hitlerizmus sem nélkülözi az „eszmei“ felöntéseket, addig a magyar puccsisták mögött nem állottak komoly tömegek, sőt ép ellenkezőleg: a puccsisták éppen a tömegek fenyegető nyomása elől akartak a puccsba menekülni, hogy foszladozó befolyásukat a jelenlegi kormányhatalomra megmentseék, helyesebben ellenállhatatlaná tegyék.

Magasabb etikai szempontból természetesen minden puccs, amely a pusztá terrorizmus eszközeit tartja egyedül-üdvözítőnek, amely tehát egy elenyésző kisebbség akaratát akarja ráerőszakolni az abszolút többségre erkölcstelen és elvetendő. A puccszizmusnak semmi néven nevezendő köze nincs a forradalmak szelleméhez, vagy a forradalmak célkitűzéseire, amelyek javítani, egy új világ rendszerét lerakni hivatottak. A puccsisták a hatalmat rendszerint magáért a hatalomért akarják megszerezni, azért, hogy politikai hűségükkel s még ennél is félelmetesebb harácsoló szenvedélyeiket kielégíthessék. Egyetlen érejük van, amelyet a demokratikus kormányok rendszerint nélkülöznek: a könyörtelen céltudatosság, elszántság és akaratosság. Hogy ennek ellenére is csak igen ritka esetekben sikerül terveiket keresztülvinniük, ebben rendszerint nem ők a hibások. A demokráciákban erőteljes pártok részesednek a hatalomban, amelyek féltékenyen vigyáznak hatalmukra s a polgárháborúk eszközétől sem riadnak vissza a demokratikus egyensúly megővésére. Reakciós országokban pedig maga az államhatalom az, mely rendőrségével és fejlett kémszolgálatával meg tudja akadályozni a neki nem feltétlenül kedvező puccskísérleteket. Magyarországon ez az utóbbi történt.

Salamon László

Select Mozgó Mai kezdettel mutatja be: Select Mozgó

ESTHERA

(Két világ)

mélyen megható drámát a lengyel zsidók életéből. Rendezte A. E. Dupont a VARIETE világhírű alkotója

Helyárak: páholy 40 lel, zártszék 30 lel, hely 20 lel

A határmenti városok tragédiája

Mentsük meg Nagyváradot!

Mit kell tenni Nagyváradon az ipari és kereskedelmi tevékenység fejlesztésére és a munkanélküliség csökkentésére

Oradea-Nagyvárad, nov. 3. A gazdasági válság Erdélyi és egész Románia valamennyi városát egyenlően sújtja ugyan, mégis, ha akarmelyik centrumba érünk és a gazdasági élet vezető személyiségeivel érintkezésbe lépünk, mindenütt ugyanazt halljuk: „A mi városunkban sokkal jobban érezzük a gazdasági de presszió pusztításait, mint minden más városban“.

Nagyváradon mindenki panaszkodik és mindenki meg akarja magyarázni, milyen virágzó volt a város tíz évvel ezelőtt és hogyan fejlődött vissza, hogyan állt meg sok-sok gyár és zárta be fényes üzletet annyi kereskedő.

A csak panaszkodók és méltatlankodók kivételével — ezek negatív, és passzív lelkek, — találunk azonban ebben a városban kompetens férfiakat, régi tapasztalatokkal bíró szakembereket, akik mérlegelik és rendszerbe illesztik az adott realitásokat és a dolgok mélyébe hatolnak. Ezek tudnak arra a kérdésre is felelni, mit kell tenni Nagyvárad megmentésére?

A Nemzeti Bank szerepe

Példa erre egyik nagyváradai bankigazgató alábbi nyilatkozata, aki a következőket mondta:

Szükségtelen, hogy fekete színekkel fesselem le Ön előtt a várost. Inkább néhány pozitív javaslatot teszek, amelyeket tolmácsoljon illetékes helyen, hátha meghallják.

1. A Nemzeti Bank bocsásson nagyobb hiteleket Nagyvárad rendelkezésére. Más városokban — mint Temesvár, Arad, Lugos — a Bank ötszörannyi hitelt nyújtott, holott lakosságuk száma 20%-al kevesebb, mint Nagyváradé. A Nemzeti Bank itteni fiókjának volt vezetője sajnos nem nagyon érdeklődött a Nagyvárad iránt. Pedig itt a Bank nem vesztett semmit, nem is kockáztatott, Aradon és Temesvárt ellenben bizonyos politikai pressziók hatása alatt nagyobb hiteleket nyújtott néhány rosszul vezetett banknak és sok-sok milliót veszített el.

Ismétlem tehát: Ha a Nemzeti Bank jelentékenyebb hitelt nyújtana a nagyváradai bankoknak és iparvállalatoknak, nagymértékben hozzájárulna a város gazdasági életének felvirágoztatásához.

Az állam és az építkezési politika

2. Az államnak új építkezési politikát kell Nagyváradon inaugurrálnia. Évek óta egyetlen állami intézet nem épített semmit a városban, kivéve a CFR-t, amelynek telt egy házra. Az összes itt talált középületeket egyszerűen átvették, kisajátították. Így a kaszárnyákat, amelyek a város épületei és amelyeket a nagyváradai adófizetők filléreiből építették fel, átvették ugyan, de nem fizetik rendszeresen a Nagyvárad városnak járó bért, nem fizetnek semmit.

Az állami iskolákat ugyancsak a községi iskolák helyén létesítették, ahelyett hogy új iskolákat építettek volna, vagy pedig bért fizetnének a városnak, amely a bérösszegeket fordíthatná építkezési célokra. Elvették az Ipar és Kereskedelmi Kamarától egyik házát kereskedelmi is-

kola céljaira, de ezért sem fizetik a ház-bért. Az Iparkamara most más épületbe volt kénytelen költözni és ott bért fizetni. Ime néhány példa mutatja, hogy nem kérünk sokat, amikor azt kívánjuk, hogy a hadügyminiszter és a közoktatásügyi miniszter a sok tiszt, tisztviselő, tanár és családjaik részére, akik a régi királyságból jöttek ide, kezdje meg olcsó lakásokat építeni.

Mert, ha az állami hatóságok építkezé- nek, ahelyett hogy a város, vagy magánosok épületeit veszik igénybe; — ami nagyon nagyon kényelmes, de antiszociális és a város érdekei ellen való, — akkor nagyon sok minden megváltozna Nagyváradon.

A megyében behajtott pénz maradjon a megyében

3. Egy másik talán nem szerénytelen kérésünk, — folytatta a bankigazgató, — az ut-adóra vonatkozik. Az uttörvény alapján egyedül Nagyvárad városában évenként 7 millió ut-adót szednek és mennyit hajtanak be az egész megyétől? — s mégis Nagyvárad uccáit nem javítják és Biharmegye utjai a legsomorubb állapotban vannak. Tulzotte az a kérésünk, hogy a mi megyénkben az uttörvény alapján behajtott milliók maradjanak meg a megyében és javítsák ki a mi utainkat a mi pénzünkön. Munkanélkülieink is vannak, adjanak nekik munkalehetőséget.

4. A nagy állami vállalatok rendelkezé- sül Nagyváradot se hagyják ki.

A CFR. rendeljen vagonokat és mozdonyokat a nagyváradai gyárakban is. A had-

ügyminiszter rendeljen bakkancsokat csizmát a sok nagyváradai gyárostól is ezzel sok munkanélkülinek adnának a nyeret, akik most a város uccáin éhez bolyonganak.

Konkrét példával is szolgálhatok e tekintetben. A Rimanóczy gyár néhány évvel ezelőtt jelentékeny megrendeléseket kapott a CFR. igazgatóságától. A gyár megnagyobbitotta üzemét, többmilliósi beruházással szerelte fel magát tökélet mozdonyok és vasuti kocsi gyártására. Alig egy évig szállított azonban a vasú- nak, amikor megszűntek a rendelések e zel az indokkal: „Nem adhatunk ilyen nagyfontosságú rendelést egy határvá- rban. Költözzék a gyár az ország belse- be!“

A határmenti városok tragédiája

Ilyen szerencsétlen koncepció szer- összes határmenti városaink halálra va- nak itélve. Elég ha felsorolok néhányat közülük: Temesvár, Arad, Nagyvárad, Erdmihályfalva, Nagykároly, Szatmár, Mararossziget, hogy csak az erdélyi hat- városokat említsem.

E hibás koncepcióval szembehelyez- z a mi aktív és konstruktív koncepciónk, amely hangsúlyozni kívánja, hogy hat- városainknak is joguk van az életre az állami hatóságoknak egyenlő elbán- ban kell részesíteniük határvárosainkat gyárainkat az ország többi részével.

Sőt még tovább megyek: A határme- városok súlyos krízisére való tekintettel közlekedési, az ipar és a pénzügymini- tereknek kivételes tarifát kellene életbe- tenniük számos árucikkre, amelyeket ország belsejéből hoznak a városokba. van például a nyersolaj. Ugy a nagy- radi villamosmű, mint más gyárak szü- nen használnák ezt a legolcsóbb tüzel- anyagot, de egy vagon nyersolaj, ame- nek ára 5000 lej a Praha vágyolgyé- 8000 lej fuvar költséggel szállítható Cs- Váradra. Hol van itt a rentabilitás.

Ha a szállítási tekintetben preferen- ciális tarifát engedélyeznének, akkor a 40 ezer vagon fa és deszka, amely Na- váradot és környékét le van raklározva amit nem lehet exportálni Magyarorszá- ba az ottani nagy beviteli illetékek mi- (58 pengő vagononként), ami több mi- 200 millió lej értékű faállományt rögzít- egy helyre, Galac felé, Keletre lehet szállítani, ha a CFR számolna az ilyen kivételes helyzettel és kedvezményes tar- fát adna.

Ezzel a javaslattal bucsuzott nagyváradai bankigazgató. Annyi érdek- és komoly javaslat, amelyeket az illet- kes tényezőknek megfontolás tárgyá- kellene tenniük és megvalósítaniuk, akk- hamarosan megváltoznának a nagyvárad- gazdasági és szociális viszonyok, épp- a többi határvárosoké is, ahol ugyanez- helyzet.

Paukerow Leona

Flandin a német kölcsönök hosszulej- ratuvá változtatásáról tárgyalt Londonban

Rollin francia kereskedelmi miniszter is meglátogatja Angliát

Párizs, december 1. Flandin vis- száérkezett Londonból a francia fővá- rosba. A pályavárvon újságírók előtt nyilatkozatában leszögezte, hogy nem hivatalos jellegű megbeszéléseket foly- tatott több angol kormányférfiaval az időszerű problémákról, így a német fizetésképtelenség folytán előálló hely- zetről, amelyre Franciaország Angliá- val karöltve óhajtna keresni meg- oldást. Flandin a maga részéről is fontosnak találta, ha Németország rövidlejratu hiteleit hosszulejratu- akká alakítaná át. Több fontos kér- désben ma még eltérnek a francia és angol álláspontok, de remélhető az együttműködés létrehozása. Vámtarifa kérdésekről a pénzügyminiszter nem tárgyalt, mert nem akart beleavatkoz- ni Rollin kereskedelmi miniszter re- szortjába.

London, december 1. Angol politikai körökben bizonyosra veszik, hogy köze- lebről Rollin francia kereskedelmi miniszter is meglátogatja Angliát,

hogy sir Walter Runciman angol k- reskedelmi miniszterrel tárgyaljon a- angliai védővámokról és a francia e- lenrendszabályokról.

Budapesten

Karácsonykor és az egész téli szezonban a ROYAL Nagyszállodában

1 heti teljes ellátás

hideg, meleg folyóvízzel ellátott, ujjon- renovált, csinosan berendezett szobák- és napi 3 étkezéssel

7 napra pengő 65-től
Borravaló 10 százalékkal megváltható

A költségvetés „Ha a tisztviselők falják

Bucuresti-Bukarest,

Uj Kelet tudósítójától: Uj Kelet megkezdte a költségvetés vitáját, amelyet a költségvetés előterjesztésével kezdtek meg. A költségvetés előterjesztését a költségvetés bizottság vizsgálja, amelyben behatóan megvizsgálják az államkincstár helyzetét a kormány költségvetés alapvonalaival. Corteanu beszámolója között a következők:

A román állam a j

azon a kritikus vonal- ción költségvetést a költségvetés elválasztja. A költségvetés elválasztása vitt kiadások he- és a kiadások aggaszt- tett, hogy elfoglalja. fordulópontra nem v- az elhatározásnál és végrehajtásnál. Arge- miniszter temperamen- jük, hogy a költség- heroikus kérdését a b- tervezet teljes egészé- pénzügyminiszter int- hogy fenntartsa és h- menyeket biztosítson számára, leredukált, vételi források révén.

Eppen ezért a pénzü- gonddal elválasztotta a- hetetlen kiadásokat a- ségkétől és azon ki- hasznosnak ugyan, de- lenek a jövő esztendő- rendes költségvetés- államszervezet mind- ja, — a rendkívüli ki- Corteanu ezután is- vetés bevételi és ki- áttér a köztisztviselő- májára s a következő

A fizetések- jük el ama- ket egyéb- bocsátani

„A költségvetés elő- ügyminiszter törölte a- származó fizetéslevo- lenti, hogy a fizetés- gesnek tekinthető. Ez- ujjabb 15 százalékkal- téseket, nem nyult- személyzeti állomány- egyes minisztériumok- löket bocsásson el. A- költségvetési bizotts- tette, hogy a tisztvisé- redukciójára azért vol- eképpen megtakarított- azokat a tisztviselőke- el kellene bocsátani- nélküli segélyt kellene

Megszűnt a pénzkriszis! Mert a Confectio Részvénytársaságnál félig ingyen vásárolható december 31-ig Strada Memorandului 2 szám alatt

SZAB

A költségvetés előadójának érdekes vallomásai...

„Ha az állam nem bocsátja el a felesleges tisztviselőket, a személyzeti kiadások fel-falják az egész költségvetést“

A kormány a király vendégeként ül a hatalmon, a többségi képviselők pedig a kormány meghívottai a parlamentben

Bucuresti-Bukarest, december 1. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ma délután megkezdi az 1932. évi költségvetés vitáját, amelyet Andrei Corteanu-nak, a költségvetés előadójának beszéde fog bevezetni. Corteanu a költségvetési tervezethez rendkívül érdekes előszót írt, amelyben behatóan analizálja az államkincstár helyzetét, majd ismerteti a kormány költségvetési politikájának alapvonalait. Corteanu az előszóban többek között a következőket mondja:

A heroikus költségvetés

A román állam a jövő évben halad át azon a kritikus vonalon, amely az inflációs költségvetést a deflációs költségvetéstől elválasztja. A felesleges és túlzásba vitt kiadások helyét a takarékoság és a kiadások aggasztó csökkentése kellett, hogy elfoglalja. Ezen a veszedelmes fordulóponton nem volt szabad habozni az elhatározásnál és gyöngének lenni a végrehajtásnál. Argetoianu pénzügyminiszter temperamentumának köszönhető, hogy a költségvetési egyensúly heroikus kérdését a betervezett büdzsétervezet teljes egészében megoldja. A pénzügyminiszter intenciója az volt, hogy fenntartsa és higiénikus életkörülményeket biztosítson az államszervezet számára, leredukált, de biztosított bevételi források révén.

Eppen ezért a pénzügyminiszter nagy gondal elválasztotta a folyó és nélkülözhetetlen kiadásokat a multbeli kötelezettségektől és azon kiadásoktól, amelyek hasznosak ugyan, de nem nélkülözhetetlenek a jövő esztendőben. Így jött létre a rendes költségvetés mellett, amely az államszervezet mindennapi életét biztosítja, — a rendkívüli költségvetés.

Corteanu ezután ismerteti a két költségvetés bevételi és kiadási tételeit, majd attér a köztisztviselői fizetések problémájára s a következőket mondja:

A fizetések redukciónál tartják el ama tisztviselőket, akiket egyébként el kellene bocsátani

A költségvetés előkészítésénél a pénzügyminiszter törölte az áldozati görbéből származó fizetéslevonásokat. Ez azt jelenti, hogy a fizetések redukcója véglegesnek tekinthető. Ezenfelül a jövő évre újabb 15 százalékkal csökkentette a fizetéseket, nem nyult azonban hozzá a személyzeti állományhoz s nem kérte az egyes minisztériumoktól, hogy tisztviselőket bocsásson el. A pénzügyminiszter a költségvetési bizottság előtt is kijelentette, hogy a tisztviselői fizetések újabb redukcójára azért volt szükség, mert az eképpen megtakarított összegekből fizeti azokat a tisztviselőket, akiket egyébként el kellene bocsátani s akiknek munkanélküli segélyt kellene folyósítani. A par-

lamentnek magáévá kell tenni ezt az álláspontot és méltányolni a pénzügyminiszternek a szociális nyugalom fenntartása érdekében tett intézkedéseit. A válság új helyzetet teremtett az államéletben. A lecsökkentett életstandardhoz kell hozzáidomítani az általános életviszonyokat. Az elbocsátott tisztviselők szociális zavargásaitól való félelem nem szabad odáig menjen, hogy az állam továbbra is fenntartsa egy, az infláció által teremtett abnormis helyzetet.

A redukált költségvetés is el tudná tartani a tényleg szükséges tisztviselőket

A redukált költségvetés is elegendő ahhoz, hogy egy alaposan kiválasztott, jól

fizetett, de a tényleges szükségletekre redukált személyzetet eltartsa. Emellett még mindig maradna elegendő pénz az anyagi kiadásokra és investációkra. Románia jelenlegi költségvetésének az a látszata, mintha egy kizárólagos tisztviselő-költségvetés volna. Az állam új politikája arra kell, hogy irányítsa az intellektueket, hogy a szabad versenyben találják meg egzisztenciális lehetőségeiket, ahelyett, hogy egy vérszegény költségvetéstől várnák a havi életcseppeket. Az állam a román nemzeti elem szociális elhelyezkedésének új kinezést fog adni. Kényszeríteni fogja arra, hogy felhagyjon azzal a falusi tradícióval, amely nem ismer más anyagi és erkölcsi

A bukaresti esküdtek felmentettek emberölési kísérlet vádjá alól egy zsidó diákot, aki revolverrel riasztotta el antiszemita támadóit

Bucuresti-Bukarest, december 1. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az ilfovi esküdtszék előtt a négy évvel ezelőtti diákzavargások egy jellegzetes epizódja játszódott le. 1927 decemberében Bukarest sétaterén: a Cismigiuban antiszemita diákok támadtak meg egy Lespeseanu nevű zsidó egyetemi hallgatót: akit kegyetlenül verni kezdtek. Lespeseanu kétségbeesett helyzetében revolvert rántott elő és a levegőbe lött, hogy támadóit elriassza. A rendőrség, amelynek a zsidó diák megveretéséhez egyetlen szava sem volt,

azonnal közbelépett és Lespeseanun le tartóztatta.

Rövid, de annál energikusabban lefolytatott nyomozás után a zsidó diákot átadták az ügyészségnek, amely szándékos emberölés címén indította meg ellene az eljárást. Négy évig tartó kínos meghurcoltatás után az ilfovi esküdtszék tegnap tárgyalta Lespeseanun ügyét. A zsidó diák kihallgatása alkalmával elmondotta, hogy egyedülállott, szemben egy tizenöt-husz tagból álló bandával, amely gumibotokkal volt felszerelve s amely-

értéket, mint a földet és az állami hivatal. Ha az állam csak annyi tisztviselőt tartana meg, amennyire tényleg szüksége van, úgy kétségtelenül fennáll bizonyos szociális megmozdulások lehetősége. Azonban kétségtelen tény, hogy bármennyire is csökkentenék le a fizetéseket, a személyzeti kiadások végül is fel fogják falni az összes költségvetési forrásokat, ha a tisztviselők számát nem csökkentik.

Az állami költségvetés, ahelyett, hogy a köz- és magánélet szabályozója volna, egy felesleges és egyre számosabb személyzet menedék helyévé züllene le. Az erők a hatalom és a költségvetés elfoglalására koncentrálnának, ahelyett, hogy az ország tényleges fejlődésének vonalába illeszkednének be.

A parlament — vendég

Corteanu ezután a politikai helyzettel foglalkozva, érdekes és máris nagyon vitatott definícióját adta a jelenlegi kormánynak és a parlamenti többségnek. Corteanu itt a következőket írja:

„Nem vagyunk egy párt. Azt lehetne mondani, hogy a kormányban levő barátaink vendégeként ülünk itt a képviselői padokon, mint ahogyan maga a kormány, mint öfelsége, a király meghívottja ül a miniszteri padosorban“.

nek fellépése életét veszélyeztette. A tanuk valamennyien a vádlóra kedvező vallomást tettek. Az ügyész vádbeszédében ismertette a diákmozgalom történetét és konkluzióiban enyhe ítéletet kért Lespeseanu ellen, akinek védője Vladescu ügyvéd joggal állapította meg, hogy nem a zsidó diáknak, hanem támadóinak kellene a vád lettak padján ülni.

Az esküdtszék rövid tanácskozás után felmentette Lespeseanun a vád és annak következményei alól.

A jasi egyetem szenátusa nem akarja, hogy George Cuzából egyetemi tanárt csináljanak

Bucuresti-Bukarest, december 1. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az elmúlt héten megirtuk, hogy a kormány mindenáron egyetemi tanárt akar csinálni George Cuzából, a román antiszemitizmus profétájának reményteljes csemetéjéből. A jasi egyetem jogi fakultásán nemrégén megpályázó jelöltekét levizsgázták és a katedrát azzal töltik be, aki a nyilvános vizsgán a legjobban megfelelt. Ha azonban az egyetem nem tartja meg a vizsgát, úgy a minisztérium saját iniciatívájából is betöltheti a katedrát.

A jasi egyetem jogi fakultása már több ízben próbálkozott a vizsga megtartásával. Ezt azonban George Cuza protektorai mindig megakadályozták, annak tudatában, hogy George Cuzából csakis akkor

lehet egyetemi tanár, ha a vizsga megkerülésével, a közoktatásügyi minisztérium kinevezése juttatja őt katedrához. A jasi egyetemnek vannak azonban olyan professzorai is, akik felháborodva szereztek tudomást az ifjabbik Cuzával kapcsolatos kombinációkról. Eppen ezért intervenáltak az egyetem rektoránál, hogy akadályozza meg a készülő törvényellenes kinevezést. A jasi egyetem szenátusának szombaton tartott ülésén napirendre tűzték ezt a kérdést, amely körül szenvedélyes viták zajlottak le. Végül is győzött a jobb belátás álláspontja. A szenátus elhatározta, hogy táviratilag kéri fel a közoktatásügyi minisztériumot, hogy intervenáljon ebben a kérdésben és haszon oda, hogy az üresedésben levő kated-

rát ne kinevezés, hanem nyilvános vizsga útján töltsék be. Tegnap délelőtt a jasi egyetem szenátusa a következő táviratot küldte el Jorga közoktatásügyi miniszterhez:

„Az egyetemi szenátus kéri Önt, kövessen el mindent, hogy a római jog katedra elfoglalásához szükséges vizsga megtartassék s alkalmazzon büntető szankciókat a vizsgáztató bizottság azon tagjai ellen, akik távollétükkel megakadályozzák a munkát.“

Bogdan rektor.“

Ezek után nem látszik kizártnak, hogy ifjabbik Cuza még sem lesz rendes és nyilvános egyetemi tanár...

Megkezdődött a karácsonyi nagy vásár!

Miki Maus! Ajándék minden vásárlónak!

1 m. házi vászon . . . . . Lei 13	1 m. szövött tweed barchet Lei 45	1 m. mintás ruha bársony Lei 76
1 m. mosott vászon . . . . . Lei 17	1 m. 100 széles ruha-övet Lei 58	1 m. angol prima mintás ruha bársony L. 88
1 m. combiné b-tiszt . . . . . Lei 17	1 m. mintás pongvola fianel L. 58	1 drb. Schrolli-tele étkező szalvéta L. 22
1 m. tennisz fianel . . . . . Lei 19	1 m. francia figurális mintás pongvola fianel . . . Lei 63	1 drb. 6 személyes ajouros damaszt brosz Lei 115
1 m. sima fianel paszelli színekben L. 35	1 m. 100 cm. széles gyapju intézeti ruha-övet . . . Lei 66	1 drb. férfi ing 2 gallérral Lei 175
1 m. szövött barchet . . . . . Lei 32	1 m. 140 széles kabát-övet L. 120	1 drb. férfi hajó ing színes szegéllyel Lei 178

SZABÓ JENŐ divatnagyrúházában Cluj

sten az egész ROYAL ában elátás llátott, ujonna dezett szobáva éssel 65-től azalékkal 16 olhat

Hogyan oldaná meg Averescu marsall Románia gazdasági és pénzügyi válságát:

az állam külföldi tartozásainak konvertálásával és az ország természeti kincseinek erőteljes kiaknázásával

Bucuresti-Bukarest, december 1. (Az Uj Kelet tudósítójától). Politikai körökben hatalmas feltűnést keltett Averescu marsallnak a néppár vasárnapi bukaresti gyűlésén tartott exozéja. Averescu marsall beszédének első részében a politikai helyzettel foglalkozott, második részében pedig a pénzügyi válságot és annak megoldási lehetőségeit taglalta. A belpolitikai helyzetet Averescu marsall rendkívül súlyosnak találja. A marsall megismételte ugyanazokat a kijelentéseket, amelyeket Goga Octavian tett a kamara egyik legutóbbi ülésén s amely szerint az ország forradalom előtti korszakot él át. A helyzet rendkívül súlyos s felettébb szomorú, hogy ilyen válságos időkben olyan kormány áll az ország ügyeinek élén, amely nem bírja az ország bizalmát. Eppen ezért a külföld sem viseltetik bizalommal az országgal szemben.

— Ezen a helyzeten — mondotta Averescu marsall — egy felülről jövő intervenció kell hogy váltazzasson. Súlyos veszedelem volna, ha megváránk, amíg az atulról felfelé irányuló kökés fog más irányt adni a dolgok menetének. De akár felülről, akár lsten őrizz, alulról felfelé történik a változtatás, az ország élén egy egészséges organizmusnak kell állnia.

Averescu marsall ezután áttért az ország pénzügyi helyzetének analizálására. A marsall rámutatott arra, hogy az állam jelenlegi nehézségei nem utolsó sorban arra vezethetők vissza, hogy a világ-háború súlyos áldozatokat követelt az államkincstártól. A külföldi kölcsönökkel azonban csak megterhelik az államkincstárt és újabb terheket rónak az ország lakosságára. A megoldást másutt kell keresni, még pedig Averescu marsall véleménye szerint az ország termelő erejének fokozásában. Meg kell találnunk a gyakorlati és reális megoldást arra nézve, hogy az állam pénzügyileg megkönnyebbüljön.

Ebben az esetben csökkenthetők volna az adók és pénz is nagyobb mennyiségben és több élénkséggel keringene a piacon.

Averescu marsall két lehetőséget lát ezen cél elérésében. Az első, amelyet mindenekelőtt is megvalósítandónak tart: Románia külföldi tartozásainak s különösképpen háborús tartozásainak rendezése. Véleménye szerint.

az állam külföldi adósságait harminc éven belül törlesztendő tartozásokká kellene konvertálni, megfelelő kamat mellett.

Ez a megállapodás időnként revízió alá volna veendő, hogy az esetleges pénzügyi fluktuációknak megfelelően módosítható. A marsall szerint ennek megvalósítása nem látszik lehetetlennek. Románia főhitelezője Franciaország. Nos, a franciáknak nem áll érdekükben az, hogy el-sorvasszák egy velük barátságos viszonyban álló ország életerejét, annál is inkább, minthogy Románia Európa keleti kapuinál jelentős szerepet játszik. A néppárt egyik vezetője — itt bizonyára Gogáról van szó — párizsi tartózkodása alkalmával érdeklődött ebben az irányban s azzal a meggyőződéssel tért haza, hogy vezető francia pénzügyi körökben megértéssel fogadják egy esetleges kiegyezés eszméjét.

A legfontosabb azonban Averescu marsall szerint az ország termelő erejének fokozása volna. A marsall itt elsősorban az ország természeti kincseinek kiaknázására gondol. A különböző kormányok foglalkoztak ezzel a kérdéssel, azonban egyik nek sem volt megfelelő ideje arra, hogy terveit a valóságban is keresztül vigye. Többek között arról volna szó, hogy

az állam Romániában kétféle hektár erdő fölött rendelkezik. Ennek intelligens és intenzív kiaknázása évi kétféle hárommilliárd lej jövedelmet biztosítana az állam számára, míg ma alig kétszáz-háromszázmillió lejt produkálna évente. Szó van ezenkívül arról is, hogy kiaknazzák a Duna völgyének öntözhető területeit.

Mindegyik kormány hozzáfogott ehhez, de egyik sem valósított meg semmit. Az öntözhető területek körülbelül egymillió hektárra terjednek ki s ebből háromszázezer

hektárt azonnal kiaknázás alá lehet fogni.

Averescu marsall két igen érdekes problémát vetett fel, amelyek minden bizonnal foglalkoztatni fogják a kormányt is. Mindenesetre jellemző, hogy a marsall derűs optimizmussal beszélt a pénzügyi viszonyok szanalási lehetőségeiről egy olyan időben, midőn általános bizonytalanság és páni hangulat vesz erőt egyre inkább a lelkeken.

Averescu marsall egyébként a parlament tribünje elé viszi ugy a kormány-nyal szembeni éles kritikáját, mint a pénzügyi helyzet megjavítására irányuló javaslatait. A marsall valószínűleg ezen a héten megtartja nagy interpellációját a kormány általános politikájáról és ez alkalommal, hír szerint, követelni fogja

a kormány azonnali távozását.

Bucuresti-Bukarest, december 1. A fővárosi lapok élesen támadják a CFR igazgatóságát. Az igazgatósági tanács néhány nappal ezelőtt hivatalos kommunikét tett közzé, amelyben leszögezi, hogy

a vasut a jövőben nem fogad el semmilyen bankgaranciát.

Az Adeverul rámutat arra, hogy teljesen megengedhetetlen eljárás egy fontos állami intézmény részéről az, hogy a nyilvánosság előtt akár a gyaru árnyékát is vesse az ország pénzintézeteire, még azokra is, amelyek nem adtak és nem adnak ki garancia-leveleket. Annál is elítélendőbb a CFR eljárása, minthogy apénzpiac annyira, amennyire megnyugodottnak tekinthető.

Koldusszegény lett az, aki megtalálta a világ leggazdagabb aranybányáját

Newyork, december 1. Carlos, Falu. Ez a falu brit Jokunban nem messze Alaskától fekszik, egy halvány sápadt gleccser-tó partján. Igazi alpesi vidéken gleccseserek között, hóhegytől övezve. Nagy falu, van vasuti állomása, van kikötője, van hotelje, golfpályája, sarkirókafarmja és mindezekben kívül még tíz ház is van a faluban, amelyek egyikében nyitott üzlet kínálja a portekát.

Ez az üzlet valóságos indián muzeum. A legnagyobb ritkaságokat lehet benne látni és nagyon olcsón meg is lehet vásárolni, mert ebben a csodálatos faluban minden igen olcsó. Ezüsttróka prémet sehol se lehet olyan olcsón kapni, mint itt. Ennek a muzeumnak az öre, illetve ennek a boltnak a gazdája, egy vak indián, aki még emlékszik arra az időre, amikor Caroleoban nem volt vasut, nem volt hotel és amikor Klondikében megkezdődött az arany bányászat. Ez a vak ember egyike volt az elsőeknek, akik aranyat találtak Klondikében.

Pat Hendersonnak hívják az öreg indiánust, aki az aranyásás hőskorának az époszát meséli el. Carlos akkor még indián falu volt. Az indiánok szarvasbőr sátrakban laktak és primitív eszközökkel vadászták a medvét, amikor egy George Cornic indián asszonyt vett feleségül, de nem volt türelme az indiánok között maradni és behatolt az arktikus sivatagra. Három esztendő után Pat Henderson, a mesemondó két másik férfi társaságában utána ment a Jukon folyó zuhatagáin keresztül, hogy megkeresse, mert Cornic az elhagyott felesége Pat Hendersonnak a rokona volt. Messzire hatoltak be az ismeretlen sarki sivatagba és elérték azt a helyet, amelyet ma

Davson-nak hívnak, azért mert a három férfi egyikét is Davsonnak hívták. Davson ma nagy város, villányos vasutal, könyvtárral és más mindenféle kultur-intézményekkel. 1897 nyarán lépett fehér ember először arra a helyre, ahol ma ez a nagy város áll.

A vak indián mesemondó egész nagy-szerűen adja elő, hogy hogyan találták meg az első aranyat. Ő volt az, aki az első aranyrögöt meglelte. Egy patak alján látták meg először a fényes csillogó arany szemeket. Az első lelet értéke öt dollár volt. Másnap ázni kezdtek a patak mellett és így találták meg a Bonanza aranybányát, amelyből egy esztendő alatt 25 millió dollár értékű aranyat bányásztak ki. Az aranybánya híre megindult a népvándorlás Klondice felé. Az a csodálatos tragikus és komikus kalandokkal teljes népmozgalom, amelynek Homerosza Charlie Chaplin lett, aki megteremtette az „aranyláz” című felejthetetlen filmet.

Két évig maradt az arany felfedezője Pat Henderson Klondikében, azután visszatért Carlosba, ahol akkor már el-tűntek a kőkorszakbeli indián sátrak és felépültek az első házak.

Szegény Pat Hendersonnak nem hozott szerencsét az arany. Ő, aki felfedezte a világ egyik legdusabb aranybányáját, ma szegény ember, aki abból él, hogy a turistáknak megmutatja a régi indiánélet emlékeit és ha jó borralatot kap, akkor eltáncolja az indiánok régi ördögűző táncait. Meg van elégedve ezzel az élet-tel, mert öregségére megmaradt neki az aranykutató és arenyfeldezés lázának az emléke.

Lényeges enyhülés állott be Mandzsuriában

London, december 1. A japánok ki-üritették Csin-Csau környékét. Katonavonatok szállították el a csapatokat és hadianyagot Mukdenbe. A mandzsuri helyzet enyhülése szempontjából jelentősége van Csang Hszüe Liang azon nyilatkozatának, hogy csapatait hajlandó a Nagy Pal mögé visszavonni, ha az amerikai, angol és francia kormányok garantálják, hogy Japán az általuk kiüritett területeket nem szállja meg. Csang Kai Sek marsall szintén békésebb hurokat pengel. s hangoztatja kormányja békére irányuló külpolitikáját. Pekingi diplomáciai körökben remélik, hogy sikerül semleges zónát vonni a japán és kínai csapatok közé s ennek létrehozatala egyúttal a konfliktusba keveredett két állam közötti közvetlen tárgyalásoknak is bevezetője lesz. A lapokhoz érkezett táviratok szerint csaknem egész Mandzsuriában fegyvernagy van. Hare folyik még a Mandzsurián kívül

fekvő Tiencsinben, ahol a kínai eső-cselék állandó puskatüzére válaszul a japán tüzezek újabb gránátosöt zudították a kínai városra. Dairenből egy japán gyalogezredet várnak megerősítésként Tiencsinbe.

Újabb jelentések szerint a japánok Dél-Mandzsuriában a Miao folyó vonalára vonultak vissza.

A déli megszállási zóna kiüritése most már néhány napon belül véget ér. Az összes jelentések a konfliktus enyhüléséről adnak hírt.

London, december 1. A pekingi ostromállapot elrendelésével kapcsolatban japán részről azt a hírt kolportálták, hogy a kínaiak a szigorított rendszabályokat azért léptették életbe, mert hírül vették, hogy a japánokkal rokonszenvező lakosok tüntetéseket és zavargást készítenek elő azzal a céllal, hogy a japán csapatoknak ürügyet szolgáltatassanak a város megszállására. A japánok a tájékoztató sze-

rint egy pereig sem gondoltak Mandzsurián kívül eső új területek még átmeneti megszállására sem.

A Press Association közli, hogy Mukdenből egy japán ezredet északra irányítottak. Ugy hírlik, hogy Észak-Mandzsuriában japán megerősítéseknek szüksége mutatkozik.

London, december 1. A japán nagykövetség előtt megismétlődött az egy-izben megakadályozott antimitarista tüntetés. A csoportban résztvevők szidalmazták a japán katonai pártot és általában a militarizmust. Rendőrök érkeztek a tüntetők szétszórására.

Párizs, december 1. A népszövetségi tanács által kiküldött szövegező-bizottság tegnap délelőtt a kínai, délután a japán népszövetségi delegáció tagjaival folytatott megbeszéléseket. A tanács záróülését valószínűleg esütörtökön fogják megtartani.

Egyébként a népszövetségi tanáshoz közelálló körökben a tanács tagok információi alapján megállapítják, hogy a mandzsuri helyzetben lényeges enyhülés állott be.

Kína úgy látszik kész elfogadni a tanács propezióit s már nem ragaszkodik a kiürités határidőhöz kötéséhez.

Ki volt a rejtélyes Sámson?

Julian Silberbusch előadása a Wizoban

A WIZO legutolsó teadélatánján Julian Silberbusch tanár előadást tartott „Fanatikus Sámson” címmel. És pedig abból az alkalomból, hogy Sámson és Delila tragikus végű regényét két zsidó író is feldolgozta: Wladimir Jabotinski és Felix Salten. Jabotinski „Richter und Narr” címen ujtotta fel a bibliai témát, amellyel az egyébként is népszerű Jabotinski szokatlan sikert aratott. Silberbusch a két könyvről teljesen egyéni és rendkívül érdekes megvilágításban adott ismertetést. Sámson és Delila két olyan rendkívüli és szokatlan tulajdonságokkal felruházott ember volt, akik már születésüknél fogva is tragédiás végzetet hordtak magukban. Különösen Sámson, akit az előadó „fanatikus Sámsonnak” nevez. Születését titokzatos homály borítja. A zsidó Dan törzsből származik és míg szive minden dobbanása a zsidó népe, addig valami titokzatos erő oda vonzza őt a zsidó néppel szomszédos filiszteusok felé. Csak közöttük érzi jól magát, életének derűsebb része ott telik el. Kulturájuk vonzotta az őseréjű, robusztus Sámson és míg fájának asszonyai közömbösen hagyják, addig a filiszteusok női egész életét befolyásolják és ez a végzete.

Sámson egyénisége telítve van látszólagos ellentétekkel. Látszólagosakkal, mert valójában egy kerek egészet alkotnak a fanatikus ember tulajdonságai. Rendkívüli erő lakozik benne, sok vad és félelmetes erőszakosság, világos ész és szinte profétai előrelátás. Népeinek bírása és mint ilyen, egyetlen cél lebeg szeméi előtt, hogy a népet, amely törzsekre szakadozva él, egységesítse, megszervezze és kioktassa, hogyan legyen erős és félelmetes. Másfelől azonban játékos, az élet örömeit habzsoló, asszonynépre áldozó és olykor a könnyelműségig kicsapongó naiv természet. Meg akarja tanítani népét a nevetésre. Csak így egész az ember, csak akkor egész a nép, ha nevet, ha örömrázza. Jabotinski diszharmoniót lát Sámson egyéniségében. Az előadó azonban egy kiegyensúlyozott, tökéletes, rendkívüli alakot lát benne és fanatikusknak nevezi. Igazi fanatikusknak, aki szilárd talajon áll, nem ingadozik és nincs szüksége arra, hogy lényéből bármit is eltitkoljon. Egyéniségének könnyebbik fele teszi őt kénessé a nehéz, a véresen komoly fanatizmusra. Csak az álfanatikusok nem állnak egészen szilárd talajon. Külső megjelenésükkel a fanatikus dokumentálják, belső lényük igazi tulajdonságait azonban titkolják. Sámson és Delila alakjában az előadó szimbólumot lát. Az akkor még nyers és természetes kultiválatlan zsidó nép és a tulfinomult kulturájú, de degenerált filiszteusok harcát látja. Az összecsapásban és harcban, ahol a két nép látszólag megsemmisül, valójában mégis az őserő győz a degenerált fölött és felszivja magába annak kulturáját. Új népet alkot és győzelmesen éli tovább értéket, értelmes lényét.

A nagy tetszéssel fogadott előadást lelkesen megtapsolta a közönség.

(W. N.-né)

Hitler p ke

Allítólag a statár

Budapest, december 1. dapesti puccsísérlet kezdenek teljes egészű A vizsgálat újabb ada hogy a puccsterv elővevő kétes alakok te puccsistákat akarták le

A puccsistáknak u gazdasági programjuk szinte pontos másolata nyoknak.

Mint ismeretes, Ném seni nemzeti szocialista vezetett és november 25-é leplezték le a német ha mat. A résztvevők lakás ottak és dr. Wagner képviselő boxheimi h egy okmányt, amely a diktatura állama, a „ha előkészítését és megszer tokba.

Ez a boxheimi okmán zasonló Vannayék amely most szintén elő mint a német nemzeti büntetés terhe mellett ,vetkező gazdasági rend

Minden bank bezér. Kamatfizetés nincs

Kölcsönt nem kell f fizet kölcsönt, vagy a visszafizetést, halállal

Közös étkezés. Munkakötelezettség. a zsidókra, akik viszon ben sem vehetnek részt

ról maguknak kell gor Minden tisztviselő maradni. Aki szolgálat dalom első napján nem lenszegülőnek tekinteti tetetik.

Ilyen és ehhez hasonló ak tervbevéve. A több aluta és arany beszolgál ették. A bankokba, nem etti Bankba természetese et ültették volna azzal hogy a forradalomhoz, m öny kell és a forradaloz szendőbe mennek, ha g nem támasztják az „uj

Mind büi A rendőrség az elfogo nyvitványát is összeállit pületesebb olvasmány ez ap. Nagyon sokan kisel ekeleményért már joga

bele, van közöttük anne alában multjuk miatt se taiknak valami nagy ko tonitani.

Az elfogottak listája c zoktól a nevektől, ame tani időkben különfél kapcsolatban szerepeltek lott. Nem egy meghatár egy szük kör tagjai a m erek, hanem különféle fr ak össze. Innen is, onnan felejtett köréből verődő sság tagjai, akik részben ittek fel ezt a megmozdu en az óvatosság, részben z oka.

Azt mondták ugyanis, ert nem lehet beleavatni kor könnyen akadhat zenkívül azért sem vette rt, hogy az első helyet síták. Egymásközt pedi gy ha a forradalom sí lid hozzák azokat az em kiseded körükhöz tartozn Valószínű, hogy ez a h jelentés volt és az elho dtak az ügyről semmit.

Statárium alá esnek

Budapest, december 1. ég folynak, de már most etések hatóságok azt, ekeleménye statárium a dig nemcsak az új stat k büncselekményük, ha

Jogi szempontból elje ppen bírálható el. Az ellettel szói, hogy az 1921

Minder

Hitler programját akarták megvalósítani sikerük esetén a magyar puccsisták

Allítólag a statárium bírósága elé kerülnek a lefogott desperádók. Legfőbb céljuk a pénzszerzés volt a puccsistáknak

Budapest, december 1. A sikertelen budapesti puccskíséret kulisszatitkai most kezdnek teljes egészükben kibontakozni. A vizsgálat újabb adatai megállapították, hogy a puccsterv előkészítésében résztvevő kétes alakok teljesen a hitlerista puccsistákat akarták lementetni.

A puccsistáknak ugyanis kidolgozott gazdasági programjuk is volt, ez pedig szinte pontos másolata a boxheimi okmányoknak.

Mint ismeretes, Németországban a hesseni nemzeti szocialista párt puccsot tervezett és november 25-én, szerdán délután leplezték le a német hatóságok a mozgalmat. A résztvevők lakásán házkutatást tartottak és dr. Wagner nemzeti szocialista képviselő boxheimi házában lefoglaltak egy okmányt, amely a nemzeti szocialista diktatúra állama, a „harmadik birodalom” előkészítését és megszervezését szedte pontokba.

A proklamáció

Ez a boxheimi okmány rendelkezéseiben hasonló Wannayék proklamációjához, amely most szintén előkerült. Wannayék, mint a német nemzeti szocialisták, halálbüntetés terhe mellett „rendelik el” a következő gazdasági rendszabályokat:

- Minden bank bezárandó.
- Kamatfizetés nincs többé.
- Kölcsönt nem kell fizetni. Aki visszafizet kölcsönt, vagy aki elfogad kölcsön visszafizetést, halállal büntetettik.
- Közös étkezés.
- Munkakötelezettség. Ez nem értendő a zsidókra, akik viszont a közös étkezésben sem vehetnek részt és élelmiszerekről maguknak kell gondoskodniuk.
- Minden tisztviselő a helyén köteles maradni. Aki szolgálati helyén a forradalom első napján nem jelentkezik, el-lenszergülönnek tekintetik és halállal büntetettik.

Ilyen és ehhez hasonló intézkedések voltak tervbevéve. A többi között minden valuta és arany beszolgáltatását is tervbe vették. A bankokba, nemkülönben a Nemzeti Bankba természetesen saját emberüket ültették volna azzal az indokolással, hogy a forradalomhoz, mint a háborúhoz, pénz kell és a forradalom vívmányai vezendőbe mennek, ha gazdaságilag alá nem támasztják az „új államalakulatot”.

Mind büntetett előéletű...

A rendőrség az elfogottak erkölcsi bizonyítványát is összeállította. Nem a legpéleltesebb olvasható az az ötven priusz-lap. Nagyon sokan kisebb-nagyobb bűncselekményért már jogerősen el voltak ítélve, van közöttük amnesztíziás is, de általában multjuk miatt sem lehet szándékosan valami nagy korrektséget tulajdonítani.

Az elfogottak listája csakugy feketélik a szótól a nevektől, amelyek a kommunizmus idejében különféle atrocitásokkal kapcsolatban szerepeltek a nyilvánosság előtt. Nem egy meghatározott egyesület, vagy szűk kör tagjai a most elfogott emberek, hanem különféle frakciókból tevődő össze. Innen is, onnan is, a régi idők felejtetett köreiből verődtek össze a társaság tagjai, akik részben „hozomra” építették fel ezt a megmozdulást. Ennek részben az óvatosság, részben az irigység volt oka.

Azt mondották ugyanis, hogy sok ember nem lehet beleavatni az ügybe, mert könnyen akadhat áruló közöttük. Ennekül azért sem vettek be több embert, hogy az első helyet maguknak biztassák. Egymásközt pedig kijelentették, hogy ha a forradalom sikerül, akkor ők majd hozzák azokat az embereket, akik az újdonság körükhöz tartoznak.

Valószínű, hogy ez a hozom csak üres jelentés volt és az elhozandók nem is voltak az ügyről semmit.

Statárium alá esnek a puccsisták? Budapest, december 1. A kihallgatások most folynak, de már most leszögezték az ügyes hatóságok azt, hogy Wannayék gazdasági programja alá esik, mégpedig nemcsak az új statárium vonatkozó rendelkezéseire, hanem a régebbi jogi szempontból eljárásuk kétféleképpen bírálható el. Az egyik felfogás szerint az 1921. III. tc. vonat-

kozik Wannayék ügyére. Az az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló törvény.

Valószínűbbnek látszik, hogy az a felfogás kerekedik felül, amely cselekményüket lázadásra való szövetkezésnek minősíti. A hatóságok még nem döntöttek a minősítés kérdésében. Egyébként is az a szokás, hogy a nyomozó hatóság eljárásának eredményéhez képest bizonyos törvényszakaszra való hivatkozással hozza meg az előzetes letartóztatásra vonatkozó végzést, tehát a minősítést, véglegesen azonban későbbi fórumon döntenek előlött.

Nincs azonban vita arról, hogy akár az egyik, akár a másik törvényszakasz szerint minősítik Wannayék eljárását, ügyük statáriális eljárás alá kerül.

Vivómester, mint külügy-miniszter

A puccsistáknak az volt a szándékuk, hogy a miniszterek elfogatása után rádió-

szózatot intéznenk Magyarország népéhez. Ez még rendben lett volna, nagyobb nehézség mutatkozott azonban a tekintetben, hogy a külföldet hogyan informálják a helyzetről.

A társaságnak volt egy vivómestertagja, ismeretlen, szürke kis ember, ő vállalkozott arra, hogy külföldi összeköttetései révén közvetlen a forradalom kitérése után Genfbe utazik és a Népszövetségnél kivívja a „forradalmi kormány” elismerését. Ezt az ötletet a hatalmi térből szünetelő puccsisták akként honorálták, hogy az elkészített kormánylistán a külügyminiszteri tárca kiszemeltjének ezt a kis szürke vivómestert tüntették fel.

Sikerük esetén vagyondézmára készültek a puccsisták

Budapest, december 1. A puccsterv ügyében még folynak a kihallgatások a

Kisiklott egy alagutban a bukarest-kisenevi gyorsvonat

Öt súlyos sebesültje van a szerencsétlenségnek, amelyet földcsuszamlás idézett elő

Bucuresti-Bukarest, december 1. Az Uj Kelet tudósítójától. A bukarest-kisenevi gyorsvonat tegnap reggel könnyen végzetessé válható szerencsétlenség érte. Cosna és Baltatesti állomások között a chiljalai alagutban földcsuszamlás következtében a szerencsére mérsékelt sebességgel haladó gyorsvonat kisiklott, maga

után húzva a két postakocsit és két személykocsit. Lunga vonatvezető, Petru mozdonyvezető és Palei fűtő, valamint két utas súlyosan, mások könnyebben megsebesültek. Az utasok között borzalmas pánik keletkezett, miután a vonatnak épségben maradt kocsijai benmaradtak az alagutban. A sötétben a megrémült utasok egymás hegyén-hátán tolongva igyekeztek az alagutból kimenekülni.

A sebesülteket különvonaton szállították be Kisenevbe. A kisiklás következtében a pálya annyira megrongálódott, hogy Bukarest és Kisenev között a vasúti forgalmat most Tighinán keresztül bonyolítják le.

Bukarestben negyvennyolc órája szakadatlanul dühöng a hóvihar

Borzalmas fagyokkal és hóviharral köszöntött be ezidén a tél

Bucuresti-Bukarest, december 1. Az Uj Kelet tudósítójától. A szeszélyes őszi időjárás után váratlanul és brutálisan beköszöntött egy nagyon keménynek és nagyon szomorúnak ígérkező tél. Az ország minden részéből hóviharrokról és fagyról érkezik jelentés. A vasúti közlekedés, a telefon és táviróforgalom több helyen is fenakadást szenvedett.

két nap óta tartó hóvihar következtében egyes vonalakon teljesen szünetel a közlekedés, más vonalakon pedig csak nagy késéssel közlekednek a vonatok. Bukarestbe az összes gyors- és expressz vonatok 25-50 perces késéssel futottak be, nemszólva a személyvonatokról, amelyeknél egy-két óráskésés sem volt ritkaság. A bukarest-konstanciai vonalon a havazás következtében a közlekedés néhány órára megakadt.

méternél is magasabb a hó. A megyéből beérkező jelentések szerint az országutakon haladó járműveket éhes farkascsoordák támadják meg. Az elmúlt éjszaka Corlatesi közelében egy parasztszekeret támadtak meg a farkasok. A kocsi revolverlövészekkel riasztotta el a támadókat.

Kolozsváron vasárnapról hétfőre virradó éjszakával köszöntött be a tél. A hőmérő hétfőn állandóan süllyedő tendenciát mutatott s az éjszakai órákban a mínusz nyolc fokot is elérte. Ma a déli órákba a hideg mínusz hat fokra engedett vissza.

Ploestiből jelentik, hogy a városban huszonnégy óra óta havazik, az uccákat 30-40 centiméteres hó fedi. Rostenesti környékén, egyes helyeken egy

Kisenev, december 1. Beszarabiában rendkívül éles hideg ereszkedett alá. Kisenevben tegnap tizennyolc fok mínusz mutatott a hőmérő.

Jasi, december 1. A Prut vize teljesen befagyott. A megyében mindenütt mínusz tíz fok alá süllyedt a hőmérő.

A Szovjet közvetlenül szeretne tárgyalni Romániával

Lengyelország közvetítette az oroszok kívánságát

Bucuresti-Bukarest, december 1. A Suedest párizsi távirati iroda Bukarestből eredő jelentést közöl, amely szerint Var-sóban fontos diplomáciai tárgyalások folynak az orosz és a lengyel diplomácia között.

urrá, hogy Románia és Lengyelország csak együttesen tárgyalhatnak a szovjet megbízottakkal.

Ezek a tárgyalások Romániát is közvetlenül érintik s éppen azért az orosz megbízott azt az óhaját fejezte ki, hogy a szovjet kormány közvetlen tárgyalásokat szeretne kezdeni Romániával.

Dávid Golder

A szegény zsidófiából lett nagystílusú bankár életének regénye fölemelkedéstől bukásáig. Irene Nemirovszkij regénye egyike az utóbbi évek legnagyobb sikerű könyveinek. Ára füzve 136 lej. Ára kötve 204 lej. Kapjátok az UJ KELET könyvosztásában.

Tekintettel arra, hogy Oroszország és Románia között nincsen diplomáciai összeköttetés, az orosz kívánságot Lengyelország közvetítette Bukarestbe, ahol egyelőre még nem adott választ. Kiszivárgott hírek szerint azonban az álláspont lett

Mindenféle gallértisztítás csak 2 lej az Unionál CIUJ, Regele Ferdinand 133.
Belvárosi fióküzletek: Str. Baritru 2. Str. Regina Maria II. Calca Motilor 112.

HIREK

Az UJ KELET az egyetemes erdélyi és bányászati zsidóság napilapja
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc
 Bukaresti szerkesztőség:
 Mátyási Ernő, Str. Sft. Constantin 31 bis
 Cikkjeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

Lengyelország és Belgium kormánya tiltakoznak a francia kormánynak a külföldi munkásokra vonatkozó rendeletei ellen. Párizsból jelentik: A belga és a lengyel követek kormányaik képviselőitben diplomáciai lépéseket tettek a francia kormánynál a külföldi munkásokkal szemben elhatározott intézkedések miatt.

Oroszországban visszatértek a hatnapos munkahétre. Londonból jelentik: Oroszországban a mai nappal egyes üzemekben visszatértek a hatnapos munkahétre. A munkaidőt ezzel egyidejűleg hat és félórától hat órára szállították le.

December 5. Chanuka első napja. Kórházi Szombat.

Amerikai kistükör. Londonból jelentik: Az amerikai nagy vagyonok és nagy javadalmak száma erősen csökkenőben van. A félmillió dolláron felüli évi jövedelmek száma felére esett vissza, az egy-millió fölötti jövedelmek pedig 513-ról 119-re mérséklődtek. — Newyorki jelentés közli, hogy az értéktőzsde vezetősége elrendelte, hogy a tőzsdetagok tartoznak megkisebbitett mértékű fedezetlen eladásaiukat naponként a tőzsdevezetőségnek bejelenteni. — Newyorkból jelentik, hogy Schmeling december közepétől az Egyesült Államokban újabb bemutató turnét rendez. — Az Egyesült Államokban a nemzeti adósság fejkvótája 416 dollárra emelkedett. — Az amerikai hatóságok megállapították, hogy az éhségfelvonulások rendezésére irányuló kísérletek moszkvai utatitásra indították be. — December hónapban 48 millió dollárt fordítanak munkanélküliségnyitási szükségmunkára. — Amerikában az évi dohánytermelés és az élőz évvel szemben 4. az élelmiszertermelés 3 százalékkal csökkent.

A Tóránál adakozunk a kolozsvári zsidó kórház javára. Gondoljunk a szegény betegekre.

Hetvenötmillió dollárba került a gyapot áresésének további megakadályozása. Londonból jelentik: A gyapot további áresésének megakadályozása ebben az évben 75 millió dollárjába került az amerikai Farm Boardnak.

Öngyilkos lett a Sklarek-féle bünper egyik vádlottja. Berlinből jelentik: A Sklarek-bünperbe belesodródott Schütten vezérigazgató ma lakásán revolverrel öngyilkosságot követett el s meghalt.

Szenvedő nőknél a természetes Ferenc József keserűvíz könnyű, erőteljes és nélkül való béliürülést idéző előzést sok esetben rendkívül jótékony hatással van a beteg szervekre.

Kóstold meg, azután beszélj! Bécsből jelentik: A nemzetgyűlés bizottságában hetekkel ezelőtt hibáztatták, hogy a dohányjüvedék nagymennyiségű külföldi dohányt használ fel s követelték az osztrákok fokozottabb igénybevételét. A képviselők válaszul a dohányjüvedék osztrák dohányból készült szivarokat és cigarettákat küldött ajándékba néhány képviselőnek. Politikai körökben most humorizálva állapítják meg, hogy az ajánlat átvétele óta a törvényhozók már nem kergetik a belföldi dohánytermés fokozottabb felhasználását a jüvedék gyártmányainál.

Ezüstpénzeket vernek Jugoszláviában. Belgrádból jelentik: A pénzügyminiszter felhatalmazást kapott 450 millió dinár értékben 10 és 20 dináros ezüstpénzek veretésére és forgalombahozatására. A felhatalmazás ma megjelent a belgrádi hivatalos lapban.

Vigyázat! A legizgalmasabb kémfilm fut szerdától kezdve az új

Astra premiermozgóban „A négy szökevény”

címmel. Főszereplők: Myrna Loy, Warner Baxster

Elhalasztják a leszerelési konferenciát, mert az államok a krízis megoldásán törik a fejüket

London, december 1. Több angol lap valószínűnek tartja, hogy a hatalmak valamelyikének külügyminisztériuma megadja az iniciatívát s arra való hivatkozással, hogy a kormányok minden idejét a világgazdasági és pénzügyi válság enyhítésére való törekvés foglalja le, indítványozni fogja a világleleszerelési konferencia elhalasztását.

A javaslatához hír szerint a kormányok hozzájárulásukat fogják adni.

Glasner Akiba főrabbi jubileuma. A közeli Chanuka-ünnepe lesz tíz éve, hogy Glasner Akiba főrabbi elfoglalta a kolozsvári ortodox hitközség rabbínatusi székét. Ezt az alkalmat a hitközség vezetősége és a zsidó közület arra akarják felhasználni, hogy a főrabbit ünnepelejk. Te kintve a rossz gazdasági viszonyokat, az ünnepség szerény keretek között, de annál bensőségebb lesz. A hitközség elnöke, Biró Andor körlevelet intézett a hitközség tagjaihoz, arra kérve őket, hogy Chanuka másodnapján, december 6-án déli előtt tíz órakor jöjjenek el a hitközség tanácstermébe, ahonnan népes delegáció fogja felkeresni a főrabbit.

Mindenki adakozzon a zsidóság kórházának.

Lugosanu fogja rábeszélni Titulescut, hogy vállalja el a nemzeti parasztpárt elnöki székét. Bukarestből jelentik: A Cuvântul szerint a nemzeti parasztpárt tárgyalásai befejeződtek és Lugosanu ma este utazik Londonba Titulescuhoz. A Cuvântul úgy tudja, hogy nem is Londonba, hanem Párizsba megy Lugosanu, aki a francia fővárosban fog Titulescuval találkozni. Lugosanu nem vísz magával formális meghívást Titulescu részére, hanem csak puhatolozni fog a londoni követnél, hajlandó-e elfogadni a nemzeti parasztpárt elnöki állását, ha megválasztják. Ha Titulescu igenlő választ fog adni, akkor fogja majd egy másik küldöttség őt formálisan a nemzeti parasztpárt elnökének felkérni.

Hatvan százalékkal csökkent az angol export. Londonból jelentik: Az Európába irányult amerikai kivétel egy év alatt 30, a többi világrészekbe irányult export 60 százalékkal csökkent.

Csakamájolaj helyett csemege: a Jemalt.

Koponyacsonttörést és agyvérzést okozott egy ügyetlen biciklista. Ma déli előtt tárgyalta a kolozsvári törvényszék Bácsenszki Emil kolozsvári ékszerész ügyét. Bácsenszki elővigyázatlanágból okozott súlyos testisértséssel van vádolva, mert mult év július 14-én biciklijével elütötte a város háza előtt haladó Henrik Mihálynét, aki a járdára zuhant, koponyacsonttörést, agyvérzést és súlyos idegajrt kapott. A kolozsvári törvényszék 300 lej pénzbüntetésre és 7000 lej kártérítésre ítélte Bácsenszki Emilt.

Hálát adva a Mindenhatónak azért, hogy egészséges vagy, jussanak eszedbe a szegények legszegényebbjai, a vagyontalan zsidó betegek.

Sitanfolyam. Az EKE turistaosztálya a kezdősietők részére elméleti és gyakorlati oktatást rendez. Az elméleti tart dec. 4-től 14-ig, szerdán és pénteken 8-9 -ig. Gyakorlati része a hóviszonyoknak megfelelően. Érdeklődni az egyesület irodájában a hivatalos órák alatt lehet. (Mátyás-ház). Vendégeket szívesen látnak.

A Kórházi Szombat sikere mindnyájunk javát szolgálja.

Pekingben bombamerényletet követtek el a japán tengerészeti attasé ellen. Londonból jelentik: Pekingben a japán nagykövetség mellé beosztott tengerészeti attasé lakása ellen bombamerényletet követtek el. A bomba emberéletben kárt nem okozott.

A Templomszentelés ünnepén emlékezzünk meg szeretettel és áldozatkészséggel a betegek hajlékáról.

A kolozsvári Aviva vasárnap, folyó hó 5-én délután 4 órai kezdettel műsoros teadélután rendez. A műsor kedvesnek és változatosnak ígérkezik és a teadélután iránt általános érdeklődés nyilvánul meg.

Artin a legideálisabb olcsó hashajtó.

Hamisított postatakarék-betét-könyvvél operált egy szélhámosnő. Belgrádból jelentik: A belgrádi rendőrség letartóztatta Brüsszel Mária újvidéki származású 27 éves nőt, akit rajtakaptak egy postatakarék-pénztári betétkönyvecske hamisításán. A rendkívül elegáns megjelenésű nő igen ügyesen operált. Először 60 dinárt helyezett el postatakarék-pénztári könyvecskére, majd néhány nap mulva további 20 dinárt. Ezután ügyesen belehamisított a könyvecskébe egy 600 dináros betétet, megtévesztésig utánozva a postatisztviselő aláírását és a postai bélyegzőt. Másnap ennek a hamisított betétnek az alapján 400 dinárt vett ki a postatakarék-pénztárból. Ezután egy 3500 dináros betétet hamisított ismét a könyvvbe, amelyből 800 dinárt ismét kivett. Ekkor azonban a számfelvités alapján rájöttek a hamisításra. értesítették a rendőrséget, mely állandóan figyelni kezdte a postatakarék-pénztár központjának pénztárát. Nem is tartott sokáig a figyelés, mert Brüsszel Mária szombaton ismét megjelent, hogy újabb 600 dinárt vegyen fel a könyvre. Ekkor letartóztatták. A rendőrségen eleinte felháborodottan tiltakozott meggyanúsítása ellen, később azonban megtört és mindent bevallott. A megtévedt nőt átadták a bíróságnak.

Kötelességeid vannak beteg hittestvéreiddel szemben, ne felekedjél meg rólok Filléreiddel talán egy családapát adsz vissza családjának, egy gyermeket szülinek.

DR RAPAPORT SAMU: Ideges gyomor és bélbajok kezelése és gyógyítása. Ára 136 lej. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

NAPROL-NAPRA

Angliát 24 órája sűrű, áthatlan köd borítja. Londonban a legerősebb ivólámpák fénye sem látszik messzebb két-három méternél s csaknem teljesen hatástalan az ucekereszteszöde-seknél felállított fáklyás emberek szögálata is. A forgalmasabb utvonalakon számos gazdátlan autó áll, amelyeknek tulajdonosai nem merték kockáztatni a kocsizást a sűrű ködben. A rendőrségnek bőven akad dolga a sok zsebtolvajlás, betörések s más a köd miatt megsokasodott bűncselekmények miatt. Az ir partvidéken egy 700 tonnás amerikai gőzös a ködben szirtre futott és segélykérő jeleket adott le.

A belga-holland határvidéken Essen közelében levő erdőben három fiatalember holttestét találták. A holttesteken számos lött seb van. A titokzatos ügy felderítésére megindították a nyomozást.

Vieky Baum Grand Hotel című regényét Amerikában filmre fogják felvenni.

Antwerpenben meghalt tudóvszben Takács Sándor magyar sakkmeister, aki évekkkel ezelőtt az angliai has-tingsi sakkversenyen Marshallal és Colleval osztozott az első díjon.

Oroszország belsejében —30 Celsius alá szállott a hőmérséklet.

NYILTTER *)

T. Katz & Bernát cégnek

CLUJ

Miután személyesen meggyőződtem a t. cég könyveiből, hogy Önöket nem vezette rossz indulat a kényszerregezési eljárás megkérésénél, ennél fogva igyekszem kartársaim figyelmét felhívni, hogy a kiegyezési ajánlatukat fogadják el, miként a fentiek alapján én is tettem.

1931. november hó 30.

Teljes tisztelettel

„Spandop” Szerdahelyi, Arad

Felhívás

A n. é. közönség szives tudomására hozzuk, hogy már hónapokkal ezelőtt beszüntettük 20 év után a kiszolgálást, illetőleg a keménygallér és egyéb fehérneműek készítését a Cink-festőde részére, miértis felhívjuk a keménygallért viselő urak figyelmét, hogy ezután csak azok a gallérok fognak az üzemünkben elkészülni, amelyek az „UNIO” felvételi helyein és UNIO cédulán lettek felvállalva.

Egyben értesítjük, hogy most már módunkban áll a n. é. közönséget 2 lejes keménygallérral kiszolgálni.

Továbbra is szives pártfogást kér:

„UNIO”

gőzmosó, ruhafestő, vegy-tisztító-gyár

*) E rovatban közöltekért felelősséget nem vállal a Szerk.

Olcsó könyvvasár!

Benamy Sándor: Kajót 30 lej
 Kistemaerckes Váitot elűfogati 66 lej
 Cocteau A pártiz! fiu 66 lej
 Miklós Jenő: Madárka 66 lej
 Szilágyi András: Az új pásztor 98 lej
 Komor: Fischmann S. Utoda 190 lej
 Paul Busson: A szegény Dronte élete
 Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában

ATMENETIKABAT . . . . . Lej 1700 és feljebb
 RAGLAN Ia FLAUSCH . . . . . Lej 3000 és feljebb
 M. NEUMANN RUHARUHÁZ CLUJ, PIATA UNIREI 14.

Színház—Mozi

A. E. DUPONT LEGUJABB FILMJE
ESTHERA (KÉT VILÁG)

Az „Atlantic“ és „Varieté“ világhírű filmek rendezője A. E. Dupont, ismét egy feledhetetlen alkotással lepté meg a világot. Esthera (Két világ) a filmipar egyik legszebb drámája. Története a világ háború egyik évében játszódik le Lengyelország egyik kis városkájában, ahol a lakosok legnagyobb részét zsidó iparosok és kereskedők képezik. Nagy az inség és a hadsereg parancsnok nem tudja megakadályozni a népet, hogy be ne törjenek a zsidók boltjaiba, akik éppen a Peszáchot ünneplik. Vérontásra kerül a sor és az egyik órásnak fiát ártatlanul megölik. Már lányát, a szép Estherát is megtámadják, midőn utolsó pillanatban belép Sanilaus főhadnagy és megmenti Estherát. A két fiatal lélek megszereti egymást. Két különböző faj. A vallásos zsidó apa és Sanilaus apja, az osztrák hadsereg generális áll egymással szemben. Két világ, különböző felfogásokkal. A. E. Dupont nagy súlyt helyez arra, hogy a legszebb formában domborítsa ki a két világ közti különbséget, mely már annyi drámának volt oka.

A film főszerepeit mesterein játsszák a legjobb német és lengyel színészek.

A Magyar Színház heti műsora

Szerda: A métely. Napi bérlet „A“ 13. Sorozatszám: 75.)
Csütörtök: Meddig fogsz szeretni? Napi bérlet „B“ 13. Sorozatszám: 76.)
Péntek: Thüringia rózsája. Sorozatszám: 77.)
Szombat d. u. 3 órákor: Mikulás bácsi kalandjai. (Sorozatszám: 78.)
Szombat este 8¹/₄ órákor: Pusztai szél. (Premierbérlet 14. Sorozatszám: 79.)

CORSO-MOZGÓ műsora

Szerda 3, 5, 7 és 9 órákor A bécsi szerelem. A bécsi szezon gyönyörű slágerfilmje, Lehár felejthetetlen zenéjével. Főszereplő: Betty Bird és Georg Alexander. Műsor előtt: A legújabb journal és Miki Maus
Leszállított helyárak: Zártzék 20. támlászék 30, páholy 40 lej.
Csütörtök 3, 5, 7, 9 órákor: Premier. Monte Carlo bombázása. A szezon legkimagaslóbb filmalkotása. Főszereplők: Ana Sten, Hans Albers

Szinkór-Mozgó műsora

Szerda: d. u. 3, háromnegyed 5 és fél 7 órákor: A királynő férje. (Maurice Chevalier és Jeanett Macdonald utóérthetetlen hangosfilmje, a legszebb film, amelyet Ernst Lubitsch mesteri keze létrehozott.) Helyárak 10 és 20 lej.
Csütörtök d. u. 3, háromnegyed 5 és fél 7 órákor: A királynő férje.

SELECT-MOZGÓ műsora

Szerda: Esthera (Két világ) mélyen megható dráma a lengyel zsidók életéből. A film a háború ideje alatt játszódik, rendezte a világhírű A. E. Dupont.
Csütörtök: Esthera (Két világ).
Péntek: Esthera (Két világ).
Szombat: Esthera (Két világ).
Vasárnap: Esthera (Két világ).

URANIA-MOZGÓ műsora

Szerda: Trader Horn általános köz-kívánatra csak néhány napig látható még a legszebb dzsungel film.
Csütörtök: Trader Horn.
Péntek: Trader Horn.
Szombat: Trader Horn.
Vasárnap: Trader Horn.

ASTRA Mozgó műsora

Szerda: A legizgalmasabb filmek egyike: A négy szökevény, Warner Baxster, Myrna Loy. Biztos siker! Helyárak: 15, 25 és 35 lej. Vasárnap d. e. 11-kor nagy matiné 10 lejes helyárakkal.
Csütörtök: A négy szökevény.
Péntek: A négy szökevény.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKÉ:

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKÉ:

KÖZGAZDASÁG

A Banca Nationala új kormányzója visszainvitálja a betéteket a bankokba

Bucuresti-Bukarest, december 1. Anghelescu, a Banca Nationala kormányzója tegnap kihallgatáson volt a királynál, ahonnan visszatérve, kijelentette az újságíróknak, hogy legfontosabb teendő a közönség és a piac bizalmának helyreállítása a pénzügyi intézetek iránt. A közönségnek vissza kell vinnie betéteit a bankokba, hogy azok nagyszámú nemzetgazdasági szerepüket akadálytalanul betölthessék.

Anghelescu bankkormányzó egyébként a bankszindikátussal karöltve tervezetett dolgozott ki a bankbetétek biztosításáról. Anghelescu ezzel azt kívánja elérni, hogy a bankokból kivont betéteket, amelyek gyümölcsözőtlenül hevernek, ismét visszajussanak a bankokhoz. Bankkörökben igen kedvezően ítélik meg Anghelescunak az akcióját.

Az angol vámok Romániát is érzékenyen sújtják

Báránybört, tojást és szárnyast ezentul nem lehet Angliába szállítani

Az angol vámpolitika nagyon megnehezíti nemcsak az iparcikkeknek, de az agrárcikkeknek bevitelét is. Anglia ezzel a védővámokkal azt akarja elérni, hogy minél kevesebb pénze folyjon ki a külföldre és ezért léptetett vámkokat életbe.

Az első hírforrások beszámoltak arról, hogy ez a vámemelés különösen a francia, német és csehszlovákiai ipart érinti erősebben. Sajnos azonban, ez a vámemelés az agrár-országokat is sújtja és így sújtja Romániát is.

Anglia felé nem volt nagy és jelentős a kivitelünk, de mégis egy néhány agrárcikk kivételében igen szép eredményeket értünk el, amelyekért az új vámtarifa most teljesen lehetetlenné tesz. Így első-sorban lehetetlenné válik, hogy báránybört Angliába szállítsunk, már pedig Anglia a romániai báránybörnek mindig nagy vevője volt. Ugyancsak sok tojást és szárnyast exportáltunk Angliába, amely exportunknak most a védővám olyan gátat emel, amely mellett ezeket a cikkeket sem lehet többé Angliába szállítani.

Beszarábia prém-bőr exportja szintén elakadt most és általában az új védvámok teljesen lehetetlenné teszik, hogy

exportfeleslegünknek bármely cikkét Angliába szállíthassuk. Angliát ezentul csak az azok az államok szolgálhatják ki, amelyek az angol szárazföldre közel fekszenek, mert ezeknek alacsony szállítási költségek mellett is van reményük arra, hogy áráikkal az életbeléptetett vámok ellenére is konvenniálnak.

A kormány nem engedheti be Csehországból vámolatlanul a cukrot. Bukarestből jelentik: Vasilescu Carpen ipar és kereskedelmi miniszter kijelentette, hogy a kormány nem teheti magáévá azt a parlamenti kezdeményezésből benyújtott törvényjavaslatot, hogy a Csehországból importálandó cukrot ne terheljék vámmal és a cukor ára így ne legyen több 20 lejnél. A kormány azonban meg fogja tenni a szükséges intézkedéseket, hogy a cukorárak leszállítása a legrövidebb időn belül megtörténjen.

A bukaresti pénzügy. Bukarestből jelentik: A devizapiac tegnap elég élénk volt, tartott árrakkal. A dollárt 170 lejért, napoleon 703 lejért adták. A tőzsde forgalma ellenben teljesen gyenge és üzletlenn.

Ujabb áresések a könyvpiacra!

Ismeretterjesztő művek

Adler: Marx a gondolkodó	25 L	Marx: Osztyáharok Franciaországban	48 L
Adler: Alkoholizmus és a szakszervezetek	4 L	Marx: Bér, ár, profit	20 L
Bauer: A szocializmus utja	6 L	Marx: III. Napoleon államcsínyje	20 L
Bebel: A nő és a szocializmus	180 L	Marx: Polgárháború Franciaországban	20 L
Bernstein: A gazdaságtörténet alapvonalai	20 L	Mehring: Marx Károly élete	360 L
Bernstein: Mi a szocializmus?	5 L	Migray: Egy keresztényszociális állam története	18 L
Bernstein: Görlitz-i pártprogram	12 L	Migray: Az egyház, munkáskérdés	5 L
Bernstein: Lassalle Ferdinand	18 L	Migray: Az Internationale története	25 L
Beer: A szocializmus és társadalmi harcok története:		Müller: Marx és a szakszervezetek	15 L
II. Középkor	30 L	Pach: A társadalmi ember élete	25 L
III. Ujkor	80 L	Parvus: Allam. ipar, szocializmus	20 L
IV. 1750—1860	90 L	Révész M.: Somogyi Béla élete	25 L
V. 1860—1925	90 L	Szabó E.: Szocializmus	30 L
Braun S.: A primitív kultúra	90 L	Szemes: Mi az osztályharc	5 L
Braun S.: Szakszervezetekről	5 L	Snowden: Ha a munkáspárt uralomra jut	8 L
Bresztovszky: Miért?	9 L	Szakasits: A munkásifjúság utja	5 L
Cooperator: Szocializmus és szövetség	5 L	Szakasits: Ut a felszabadulás felé	5 L
Deutsch: Sport és politika	41 L	Társadalmi lexikon	600 L
Gál: Szakszervezetek a háború alatt	5 L	Dr. Tóti: Az ifjúság nemi problémái	85 L
Garami: Kezdjük elől	5 L	Umbreit: 25 év a német szakszervezeti mozgalomból 1890—1915	5 L
Gergely: Munkáskultúra	30 L	Vándor: Közgazdaságtan	100 L
Gombo: Kisipar, kiskereskedelem és a szocializmus	10 L	Vanczák: Szakszervezeti demokrácia	5 L
Jászai: Agitáció	4 L	Wagner: A tudományos gondolkodás alapelvei	10 L
Kautsky: Marx gazdasági tanai	41 L	Wexberg: Ideges gyermek	60 L
Kautsky: Kereszténység eredete	100 L	Webb: A kapitalizmus hanyatlása	40 L
Kertész: A nemzetköziség utja	40 L	Dr. Stern: Tolsztoj	20 L
Kropotkin: Kölcsönös segítség	100 L		
Kunfi: Jaurés	10 L		
Lassalle: Az alkotmányról	6 L		
Lassalle: Munkáspárt	6 L		

Kaphatók az Uj Kelet Könyvostályában

TŐZSDE

Kolozsvár, dec. 1. Márka 40.50, holland forint 68.50, dollár 170, font 625, francia frank 6.70, lira 8.80, cseh korona 5, dinár 3, svájci frank 33.15, zloty 19.50, belga frank 24.

RADIO MŰSOR

Szerda, december 2.

Bukarest, 19.40: Hegedűszó. 20: Puccini: Pillangókisasszony c. operája, utána hírek.

Budapest. 9.15: Grammfónhangverseny. 12.05: Koncert. 6: Előadás. 17.35: Cigányzene. 18.30: Olasz nyelvtanítás. — 19: Előadás. 19: Mosolyok országa. Lehár Ferenc operettje, utána hírek, majd cigányzene.

Bécs. 12.40: Szopránadalok. 17: Koncert. 19.30: Kórus. 21.50: Koncert.

Berlin. 14: Grammfónhangv. 16.30: Szórakoztató zene. 19.10: Vidám jazz. 21.10: Zenekari hangv.

Breslau. 22.45: Táncczene.

Hamburg. 20: Hangverseny.

Köln. 22.15: Esti zene.

Lipsc. 19.30: Hárfazene. 23.30: Szórakoztató hangv.

München. 19.25: Hangverseny.

Frankfurt. 17.05: Koncert.

Stuttgart. 22.50: Régi angol dalok.

Varsó. 19.30: Grammfónhangverseny. 21: Kamarazene.

Poznan. 22.35: Táncczene.

Róma. 21: Parasztszociális Mascagnitól.

Kassa. 19.05: Zenekari hangv.

Toulouse. 23.45: Grammfónhangv.

A próbihirdetések

Ujra megnyitott Léb ort. kóser étterme Malom uca 14 szám alatt! Izletes ételek, olcsó árak, kellemes helyiség. Utazóknak 10 százalék kedvezmény. Abonma, esküvők, bankettek olcsó áron.

Különbejárati butorozott szoba kiadó. Király uca 45.

Házadás. A Str. Filipescu (Szentlélek u.) 1. szám alatti és a Str. Calugárilor (Kisszamos u.) 6. szám alatti ház előnyös feltételekkel eladó. Érdeklődők forduljanak a Kereskedelmi Hitelintézet Rt. Igazgatóságához, P. Unirii 20.

Allást keres bármilyen kereskedelmi vállalatnál fiatal ház. 50.000 lej garancia, szerezni fixfizetés mellett. Postrestante Blaj 1001.

Olasz kardvívás tanítás a Gh. Barițiu gimnáziumban minden kedden, csütörtökön és szombaton délután.

A ma egyik legfontosabb kérdése ad választ

Az ifjúság nemi problémái

Dr. Tóti Béla most megjelent könyve

Főbb fejezetei: A természetéről természetest. A boldogság nehéz utja. Amikor a gyermekből ember lesz. Kétféle érettség. A hazug kísértet. A megérkezett szerelem. Mit kell tenni? A kétféle felelősség. Ujra szerelem. Pszichoanalízis és szerelem. Freud és Marx. A szerelem szabadsága. Egyneveltség és többneveltség. Itél a társadalom. Szűz vagy ártatlan? Kit válasszunk? A lelkiismeret házassága. Hideg-e a nő? A „kenyes kérdés“.

Mindkét nemhez tartozó serdülő ifjakon kívül a szülők és pedagógusok is okvetlen olvassák el ezt a tartalomhoz méltó külső köntösben megjelent könyvet.

UJ KELET könyvostálya CLUJ

Kérem részemre postafordultával megküldeni: Dr. Tóti: Az ifjúság nemi problémái könyvet, portómentesen, 85 lej utánvétellel.

pontos cím . . . . . név

CLUJ — Kolozsvár, december 3 Csüt

3682

Az Uj Kelet és bán

Gikkeink forrás

Kéziratol megörzés

IV. ÉVF. 269.

CLUJ — Kolozsvár, december 3 Csüt

3682

Az Uj Kelet és bán

Gikkeink forrás

Kéziratol megörzés

IV. ÉVF. 269.

CLUJ — Kolozsvár, december 3 Csüt

3682

Az Uj Kelet és bán

Gikkeink forrás

Kéziratol megörzés

IV. ÉVF. 269.

CLUJ — Kolozsvár, december 3 Csüt